

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Γιώργο Δαμιανό.....	13
ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Παναγιώτη Κουνάδη.....	17
ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Πάνο Σαββόπουλο.....	27
ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Νίκο Φρονιμόπουλο.....	30
ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Χρίστο Τσιαμούλη.....	32
ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Στέλιο Μπερμπέρη.....	35
ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Πέτρο Μαγουλά.....	37
ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Σπύρο Αυγερινό.....	40
ΚΕΙΜΕΝΟ από τον Κυριάκο Καλαϊτζίδη.....	43
ΠΡΟΛΟΓΟΣ από τον Δημήτρη Σταθακόπουλο.....	44
ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΗ	52
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	55
I. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΥΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΚΑΙ ΠΡΩΙΜΟ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΗ Μ. ΑΣΙΑ	61
II. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ	81
III. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	85
Α. Αρχαίοι χρόνοι	87
Β. Αρχαία μουσική γραφή (Παρασημαντική)	90
Γ. Πρώιμοι χριστιανικοί και βυζαντινοί χρόνοι (εν συντομία)	93
Δ. Δάνεια και αντιδάνεια στη Δύση	97
IV. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙ ΕΠΙΡΡΟΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ & ΠΡΑΞΗΣ ΣΤΟΝ ΙΣΛΑΜΙΚΟ ΚΟΣΜΟ	100
ΕΠΙΜΕΤΡΟ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	119

V. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

- A. Η ιστορία και η θεωρία της αραβοπερσικής, ή εξωτερικής μουσικής που ήταν σε χρήση και στην Οθωμανική αυτοκρατορία, ήτοι περί Βυζαντινών ήχων, μακαμιών, ταξιμιών και ουσούλ (ρυθμών) 127
- B. Η Φύση και η Προέλευση του Taksim (Ταξιμιού) 133

VI. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

- ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΝΤΕΧΝΗ ΚΟΣΜΙΚΗ Ή ΘΥΡΑΘΕΝ ΜΟΥΣΙΚΗ,
ΦΑΝΑΡΙΩΤΙΚΕΣ ΜΙΣΜΑΓΙΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΗ 155
- ΕΠΙΜΕΤΡΟ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 184

VII. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

- A. Οι Οθωμανοί και η Τουρκο-Μογγολική Κληρονομιά τους 191
- B. Η Προϊσλαμική Τουρκική Περίοδος 192
- Γ. Τα Πρώτα Τουρκικά Έπη 193
- Δ. Τα Ουρνικά Έπη 193
- Ε. Τα Έπη των Γκιοκτούρκων 193
- ΣΤ. Η Λυρική Ποίηση 194
- Z. Η Γραπτή Λογοτεχνία και οι επιγραφές Ορχόν 196
- Η. Τα Έπη της Ουϊγουρικής Περιόδου - Η ιστορία των Uyghurs 198
- Θ. Η μουσική παράδοση των Ουϊγούρων 199
- Ι. Τα Ιερά Κείμενα των Ουϊγούρων 200
- ΙΑ. Οι Ηθικοθηρησκευτικοί μύθοι 200
- ΙΒ. Η Θησκευτική Ποίηση 201
- ΙΓ. Τα Λυρικά Ποιήματα και Μοιρολόγια 202
- ΙΔ. Γνωμικά και Παροιμίες 202

VIII. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΙΣΛΑΜΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ Ο ΕΞΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

- A. Η επίδραση του μουσουλμανισμού στον πολιτισμό και τη νοοτροπία των Τούρκων 203
- B. Η Λογοτεχνία Ντιβάν 204
- Γ. Πηγές της Λογοτεχνίας Ντιβάν 204
- Δ. Η Αραβική Λογοτεχνία 205
- Ε. Η Περσική Λογοτεχνία 205
- ΣΤ. Η Ποίηση Ντιβάν 206
- Z. Ο 11ος και ο 12ος αιώνας - Ο Γενικός χαρακτηρισμός της Περιόδου αυτής 207

ΙΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

A. Η Λογοτεχνική κατάσταση των Οθωμανών Τούρκων	211
B. Ο 17ος αιώνας	214
Γ. Ο 18ος και ο 19ος αιώνας	216
Δ. Ποιητικά είδη και μετρική στην ποίηση Ντιβάν.....	218
E. Η μετρική στην ποίηση Ντιβάν	221
ΣΤ. Η πεζογραφία Ντιβάν.....	221
Z. Η λογοτεχνία Τασαββούφ	222
H. Ονομασία και περιεχόμενο της λογοτεχνίας Τασαββούφ.....	226

X. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙ ΜΥΣΤΕΣ ΤΗΣ ΤΑΣΑΒΒΟΥΦ

A. Ο Μεβλανά Τζελαλεντίν Ρουμί (Mevlana Celaleddin Rumi) (1207-1273)	230
B. Σουλτάν Βελέντ (Sultan Veled) (1226-1312)	232
Γ. Γιουνούς Εμρέ (Yunus Emre) (1249-1322).....	233
Δ. Χότζα Αχμέτ Φακίχ (Hoca Ahmet Fakih) (-1221)	234
E. Σεγιάτ Χαμζά (Seyyad Hamza) (-1348).....	234
ΣΤ. Σεΐχ Αχμεντί Γκιουλσεχρί (Seyh Ahmedi Gülsehiri)	235
Z. Ασίκ Πασά (Azik Pasa) (1272-1332)	235
H. Σαΐτ Εμρέ (Sait Emre) (14ος αιώνας)	236
Θ. Καΐγκουσούζ Αμπτάλ (Kaygusuz Abdal)	237
I. Σουλεϊμάν Τσελεμπή (Suleyman Celebi)	237
ΙΑ. Χατζή Μπαϊράμ Βελή (Haci Bayram Veli) (1352-1429).....	238
ΙΒ. Γιαζιτζιόγλου Μεχμέτ (Yazicioglu Mehmet) (-1451)	238
ΙΓ. Ακ Σεμσεττίν (Ak Semseddin) (1389-1458)	239
ΙΔ. Εσρέφογλου Ρουμί (Esrefoglu Rumi) (-1469)	239
ΙΕ. Αγκαράλι Γιουσούφ (Ankarali Yusuf)	240
ΙΣΤ. Ιμπραχίμ Γκιουλσενί (Ibrahim Gulseni) (1426-1534)	240
ΙΖ. Πιρ Σουλτάν Αμπτάλ (Pir Sultan Abdal) (-1560)	241

XI. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΛΑΪΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

A. Ιδιότητες των Λαϊκών Ποιητών	245
B. Ιδιότητες της Λαϊκής ποίησης	248
Γ. Τροβαδούροι	249
Δ. Ποιητικά είδη της Λαϊκής ποίησης	251
E. Η λαϊκή ποίηση και τα τραγούδια των ασίκηδων	252
ΣΤ. Οι πηγές της ποίησης των Ασίκηδων	254
Z. Αιρετικοί λαϊκοί ποιητές και μυστικιστές	258

H. Οι Ποιητές του χωριού.....	259
Θ. Ποιητές των πόλεων και κωμοπόλεων	260
I. Λαϊκοί στρατιωτικοί ποιητές	260
ΙΑ. Ποιητές της νομαδικής ζωής	261
ΙΒ. Οι Ζεϋ(ι)μπέκοι της Μ. Ασίας και λοιπές ομάδες	261
XII. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
A. Η απομάκρυνση της οθωμανικής μουσικής από την σφαίρα της Περσικής επιρροής.....	263
B. Αυτοπροσδιορισμός και η νέα οθωμανική τεχνοτροπία του 18ου αι.....	266
XIII. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
ΟΙ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1550-1750	272
XIV. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
ΤΑ ΟΘΩΜΑΝΙΚΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΤΟΥΣ	283
XV. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
A. Η μουσική του Σεραγιού (γενικώς) και ο επαγγελματισμός των μουσικών	296
B. Το Οθωμανικό Σεράι (ειδικώς)	301
Γ. Οι Τραγουδιστές και οι Οργανοπαίκτες.....	303
Δ. Η Γεωγραφική Καταγωγή των Μουσικών και τα διάφορα Μουσικά Κέντρα προέλευσής τους	310
E. Οι Αλλαγές στην Αρχουσα Τάξη και η οργάνωση της Μουσικής στο Σεράι	313
ΣΤ. Ανελεύθεροι Μουσικοί (Δούλοι - Πέρσες - Ξένοι - Γυνάικες).....	324
Z. Ελεύθεροι Μουσικοί στις Υπηρεσίες του Σεραγιού	333
H. Οι İmkiye (Ulema)	341
Θ. Δερβίσηδες και Οθωμανική Μουσική Τέχνη Η αντίληψη των Mevlevi για την Μουσική	343
I. Οι τεκκέδες (μοναστήρια) των Mevlevi	350
ΙΑ. Οι Mevlevi και η σχέση τους με την Μουσική του Οθωμανικού Σεραγιού	352
ΙΒ. Η Μουσική στα άλλα μυστικιστικά τάγματα (Sunni tarikat)	358
ΙΓ. Sultan BesteKârlar (Συνθέσεις των Σουλτάνων)	363
XVI. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
A. Μουσικοί συνθέτες άλλων κοινοτήτων της Πόλης	365
B. Οι Συνθέτες ανά αιώνα	366

Γ. Οι Αρμένιοι	367
Δ. Οι Κούρδοι	371
Ε. Οι Εβραίοι	372
Ζ. Οι Τσιγγάνοι	376
Η. Οι Βούλγαροι - Σέρβοι - Αλβανοί - Ρουμάνοι	379

XVII. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΡΩΜΗΟΥΣ ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

(17ος-20ός αι.).....	381
Α. Οι Ρωμηοί/Έλληνες συνθέτες των καλοφωνικών ειρμών και των κρατημάτων	384
Β. Σημαντικοί Ρωμηοί/Έλληνες συνθέτες κοσμικής (εξωτερικής) μουσικής.....	384
Γ. Ύμνογράφοι, μουσικοί και μουσικολόγοι από την Άλωση και εντεύθεν, κατά τον Γ. Παπαδόπουλο.....	401

XVIII. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΟΠΑΙΚΤΕΣ

Α. Πηγές για τη χρήση των οργάνων στην οθωμανική μουσική	405
Β. Όργανα και τεχνοτροπία	407
Γ. Η ορχήστρα του οθωμανικού σεραγιού κατά τον 16ο αιώνα.....	410
Δ. Οι Ρωμηοί οργανοποιοί στη μουσική της Πόλης.....	420
Ε. Ορχήστρες «λεπτών οργάνων» (ince saz) στα κέντρα της Πόλης	424
ΕΠΙΜΕΤΡΟ του Κεφαλαίου	426

XIX. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΒΙΟΣ

Α. Ιστορία και κοινωνιολογία του καφέ και των καφενείων	428
Β. Κτιριολογική μορφολογία και διακόσμηση των καφενείων	430
Γ. Τυπολογία των καφενείων.....	431
Δ. Μόνιμα και συνεχή καφενεία	431
Ε. Συνοικιακά καφενεία	431
ΣΤ. Καφενεία των επαγγελματιών συντεχνιών (σιναφιών)	432
Ζ. Καφενεία των γενιτσάρων	433
Η. Καφενεία των τουλουμπατζήδων	434
Θ. Καφενεία των ασίκηδων	435
Ι. Καφενεία των σεμαή.....	436
ΙΑ. Αναψυκτήρια-εντευκτήρια (kiraathaneler)	436
ΙΒ. Υπαίθρια καφενεία	437
ΙΓ. Τα υπαίθρια και όχι μόνον καφέ αμάν και σαντάν σε Πόλη, Σμύρνη και Αθήνα.....	437

ΙΔ. Καφενείο και αργιές.....	442
ΙΕ. Τα μη μουσουλμανικά καφενεία	442
ΙΣΤ. Άλλοι χώροι εστίασεως	443
ΙΖ. Διασκέδαση και ψυχαγωγία στις πόλεις.....	445
ΙΗ. Διαφορές και ομοιότητες στη διασκέδαση μεταξύ των εθνοτήτων της οθωμανικής αυτοκρατορίας	449
ΙΘ. Οι μεντάχ (meddah = παραμυθάδες)	450
XX. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
Α. Το ομοφυλοφιλικό στοιχείο της οθωμανικής κοινωνίας	451
Β. Οι Όμιλοι διασκεδαστών (su badebaz ή hokkabaz)	453
XXI. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΘΕΑΤΡΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	
Α. Οι απαρχές.....	455
Β. Το θέατρο στην οθωμανική περίοδο	463
Γ. Το Λαϊκό Θέατρο σκιών (Karagöz).....	476
Δ. Το Ορτάογιουνου (Orta Oyunu - μιμοθέατρο)	492
Ε. Οι φωταψίες και τα πυροτεχνήματα.....	493
ΣΤ. Κουβέντες του χαλβά (helva sohberleri)	494
Ζ. Νύχτες της χέννας (kına geceleri)	496
Η. Τα λαϊκά γλέντια και οι χοροί των συντεχνιών	496
Θ. Διασκεδάσεις και πανηγυρισμοί στο Φανάρι.....	511
Ι. ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝΤΟΣ ΑΥΤΩΝ ΔΡΩΜΕΝΑ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ.....	514
XXII. ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ	
Α. Καταγραφές.....	521
Β. Τα ταξιδιωτικά κείμενα του 15ου και του 16ου αιώνα	523
Γ. Οι περιηγητές Postel, Menavino και Nicholay	527
Δ. Οι ξένοι περιηγητές για τα ελληνικά τραγούδια	554
Ε. Με βάση τα προηγούμενα, μερικές παρατηρήσεις σχετικά με την θέση της μουσικής στην οθωμανική κοινωνία	558
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	565
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	570